

Wiadomości Archidiecezjalne WILEŃSKIE

PRENUMERATA:	Dwutygodnik Kapłański	OGŁOSZENIA
Rocznie . . . 12 zł.	Adres Redakcji i Administracji:	Cała strona . 40 zł.
Półrocznie . . 6 zł.	Kurja Metrop., Wilno, M. Magdaleny 4	1/2 strony . 20 zł.
Nr. pojed. . 50 gr.	Konto P. K. O. Nr. 80.833.	1/4 strony . 10 zł.
		1/8 strony . 5 zł.

Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. *Joan. 20. 21.*

DZIAŁ URZĘDOWY

ZARZĄDZENIA ORBYNARJATU ARCYBISKUPIEGO

Nowe rozgraniczenie parafij Butrymańce i Podborze.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI

Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia

ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS

S. Th. M.

In perpetuum rei memoriam.

Gregis Nobis commissi salutis instantes eiusque animarum malis mederi cupientes, attenta locorum conditione, auditis, quorum interest, pagos Huta Houwaldowska, Pupiszki et Pustosz Dawidowicze, hucusque pertinentes ad parochiam in Butrymańce, cum suis incolis et familiis a praedicta parochia auctoritate Nostra ordinaria ad tramitem Codicis J. C. (c. 1427) separamus et ad ecclesiam parochialem in Podborze, decanatus Bieniakoniensis, adscriptos esse declaramus et statuimus.

Quorum in fidem etc.

Datum Vilnae, d. 24. X. 1935 ann. N. P-972/35.

J. Ostreyko

Pro Curiae Cancellario.

(L. S.)

† R. JAŁBRZYKOWSKI

Archiepiscopus - Metropolita.

Nowe rozgraniczenie parafij Świranki i Żeladź.**ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI**

Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

In perpetuam rei memoriam.

Incolae loci Akartele precantes Nos advenerunt, ut propter nimiam distantiam a propria ecclesia parochiali in Świranki propiori ecclesiae paroeciali in Żeladź adscribi valerent.

Facta super statu rerum diligenti inquisitione, auditis quorum interest, Nos, ad quos spectat, ne Christifideles gregis Nobis concrediti in perceptione Sacramentorum et in adimplendis aliis religiosis officiis suis aliquod detrimentum patiantur, auctoritate Nostra ordinaria ad normam can. 1427 dictum locum Akartele ab ecclesia paroeciali in Świranki seiunctum et paroeciae Żeladź adscriptum esse declaramus et statuimus.

Datum Vilnae, d. 29. X. 1935 ann: N. P-1111/35.

J. Ostreyko
Pro Curiae Cancellario.

(L. S.)

† *R. JAŁBRZYKOWSKI*
Archiepiscopus - Metropolita.

Konferencja J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity z XX. Dziekanami.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 3 listopada 1935 r. Nr. 532/L.

Do PP. WW. XX. Dziekanów Archidiecezji Wileńskiej.

Kurja donosi, że zamiast w dn. 12 listopada r. b. J. E. Ks. Arcybiskup - Metropolita odbędzie Konferencję w swoim mieszkaniu z PPWW. XX. Dziekanami w dniu 19 listopada r. b. od godz. 9 do g. 11^{1/2}.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancel. Kurji.

W sprawie „Dni Przeciwgruźlicznych“.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 5 listopada 1935 r. Nr. 533/L.

Do PP. WW. Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej.

Organizując dorocznym zwyczajem od 1-go grudnia do 10-go stycznia t. zw. „Dni Przeciwgruźliczne“, Polski Związek Przeciwgruźliczny dąży do ogarnięcia tą akcją jak najszerszych warstw społeczeństwa tak, aby każdy obywatel Rzeczypospolitej dowie-

dział się, jak straszną klęską społeczną jest gruźlica i jak z nią walczyć należy, aby każdy przyczynił się do powiększenia funduszków na ten cel przez zakupienie chociażby jednej nalepki przeciwgruźlicznej.

Kurja zwraca się do PP. WW. Duchowieństwa z prośbą o poparcie akcji Związku, wyjaśnienie znaczenia tych „Dni” wiernym, zachęcenie ich do wzięcia udziału w tej akcji oraz do kupowania znaczków Polskiego Związku Przeciwegruźlicznego.

Adres Polskiego Związku Przeciwegruźlicznego: Warszawa, ul. Karowa 31, Konto P. K. O. № 16.764.

Ks. J. Ostreyko

w/z. Kancel. Kurji.

W sprawie poparcia działalności Polskiej Macierzy Szkolnej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dnia 7 listopada 1935 r. Nr. 537/L.

Zarząd Centralny Polskiej Macierzy Szkolnej Z. W. w Wilnie urochomił w roku bieżącym szkoły, w punktach najbardziej ich potrzebujących. Gminy mają dostarczyć lokali dla szkół i nauczycieli i zapewnić potrzebne świadczenia rzeczowe; nauczycieli wykwalifikowanych a bezrobotnych w Okręgu Wileńskim nie brak, chodzi jedynie o fundusze na ich opłacenie. Ministerstwo nie uchyla się i w roku bieżącym od okazania Macierzy pomocy podobnie jak w latach ubiegłych, pomoc ta jednak nie będzie wystarczająca, bo ciężar zbyt duży. Do pomocy nad zwalczaniem analfabetyzmu na Wileńszczyźnie trzeba więcej sił, trzeba więcej wydatków ze względu na jej specyficzne warunki (rzadkość zaludnienia, zły stan dróg i t. p.).

Zarząd Polskiej Macierzy Szkolnej zwraca się do wszystkich ludzi dobrej woli z gorącą prośbą o przychylne potraktowanie sprawy oświaty na Wileńszczyźnie i zasilenie funduszu szkolnictwa prywatnego.

Kurja ze swej strony zwraca się do PPWW. Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej z prośbą o poparcie w miarę sił i możliwości szlachetnej akcji Polskiej Macierzy Szkolnej.

Adres Zarządu Centralnego Polskiej Macierzy Szkolnej Z. W.: Wilno, ul. Wileńska 23. Konto w P. K. O. Nr. 80630.

Ks. J. Ostreyko

w/z. Kancel. Kurji.

Wezwanie edyktalne.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI

Wilno, dn. 25. X. 1935 r., Nr. S/3178.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński niniejszem wzywa Antoniego Kunieja, z pobytu niewiadomego, aby w terminie do dnia 15 listopada r. b. stawił się wobec tutejszego Sądu w Wilnie, przy ul. Magdaleny 4, w charakterze pozwanego w sprawie rzekomej nieważności małżeństwa Sobolewska-Kuniej.

Sąd uprzedza wezwanego, iż w razie niestawienia się jego w oznaczonym terminie, sprawa będzie rozpatrywana pod jego nieobecność.

Jednocześnie Sąd poleca PWielebnym Księżom Proboszczom, aby niniejsze wezwanie edyktalne odczytali w kościele z ambony i, o ile w/w Antoni Kuniej przebywa na terenie ich parafii, powiadomili o tem Sąd.

X. St. Czyżewski
Notariusz.

X. L. Chalecki
Oficjał.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Ks. Antoni Kohutnicki, admini-

strator par. w Balingródku, na wikar. w Dąbrowie, 29. X. 35 r. Nr. O-864/35.

Ks. Józef Król, wik. w Dąbrowie, na administratora par. w Balingródku, 29. X. 35 r. Nr. O-865/35.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancel. Kurji.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

Okólnik Nr. 61 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 30 października 1935 r. o aktach stanu cywilnego obywateli estońskich (Nr. AC. 30 - 5 - 3).

(Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 34 z 1935 r. str. 537 i nast.).

Do P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Pomiędzy Polską i Estonją zawarte zostało porozumienie w sprawie wzajemnej wymiany wyciągów z aktów stanu cywilnego obywateli jednej ze stron układających się urodzonych, poślubionych bądź zmarłych na obszarze drugiej strony.

W stosunku do Polski porozumienie to nakłada na wszystkich urzędników stanu cywilnego oraz wszystkie osoby, prowadzące księgi, które w rozumieniu obowiązujących przepisów mają charakter ksiąg stanu cywilnego, następujące obowiązki:

1) każdorazowego sprawdzenia, czy osoba, której spisany akt stanu cywilnego dotyczy, nie jest cudzoziemcem, a w przypadkach stwierdzenia estońskiego obywatelstwa

2) sporządzania bezpośrednio po spisaniu aktu urodzenia, ślubu bądź śmierci takiego obywatela odpowiedniego wyciągu z danego aktu i przesłania go niezwłocznie Poselstwu Estońskiemu w Warszawie za pośrednictwem właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

Władze nadzorcze nad rejestracją stanu cywilnego dopilnują, aby zarządzenie niniejsze weszło natychmiast w życie i było jak najściślej przestrzegane.

(—) *H. Kawecki*, Podsekretarz Stanu.

Pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 24 października 1935 r. o zbiórkach publicznych na cele kościelne (Nr. AP. 1 - 18).

(Dziennik Urzędowy Minist. Spr. Wewn. Nr. 34 z 1935 r., str. 359).

Do P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zawiadamia, że wszyscy petenci, starający się o uzyskanie w myśl ustawy z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 162) — pozwolenia na urządzenie zbiorów publicznych na cele kościelne wyznania rzymsko-katolickiego, winni do próśb swoich dołączyć zgodę na przeprowadzenie zbiórki właściwej Kurji Diecezjalnej. W razie nieprzedstawienia tej zgody — pomimo wezwania władzy — wymienione podania powinny być załatwione odmownie.

Oczywiście dołączenie wymaganej zgody w niczem nie krępuje swobodnego uznania władzy przy wydawaniu decyzji.

Ministerstwo zawiadamia, że władze kościelne wydały w tej sprawie odpowiednie zarządzenia podległym sobie organom.

(—) *Michałowski*, Dyrektor Departamentu.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Z PRAC KOMISJI SZKOLNEJ EPISKOPATU POLSKIEGO.

Dnia 8. X. 1935 r. Komisja Szkolna Episkopatu Polskiego odbyła naradę w sprawach nauczania religii w szkołach, wynagrodzenia za to nauczanie, kwalifikacyj nauczycielskich księży prefektów oraz organizacji religijnych w szkołach.

W sprawie domagania się władz szkolnych jeszcze osobnego egzaminu kwalifikacyjnego od xx. prefektów Konferencja uznała za konieczne postawić wobec władz szkolnych stanowcze żądanie uszanowania przepisu, zawartego w art. XIII Konkordatu, że dyplomy naukowe, wystawione przez Wydziały teologiczne oraz seminarja wyższe, będą wystarczały do nauczania religii i awansu według progmatyki we wszystkich szkołach publicznych, z wyjątkiem szkół wyższych. Dlatego Episkopat nie godzi się na żądanie władz szkolnych, aby księża składali dodatkowe egzaminy praktyczne, przewidziane dla nauczycieli przedmiotów świeckich.

Natomiast Episkopat domaga się od władz szkolnych uregulowania dokszałcenia świeckich nauczycieli religii w porozumieniu z Episkopatem.

Potem Konferencja rozpatrzyła postępowanie władz szkolnych co do obniżenia wynagrodzenia duszpasterzy, nauczających religii w szkołach, mimo istnienia rozporządzenia z dnia 1-go marca 1936 r., uzgodnionego z Komisją Papieską. Episkopat nie może zgodzić się na to, aby władze szkolne to rozporządzenie jednostronnie bez porozumienia się z Komisją Papieską lub Episkopatem znosiły. Episkopat stawia zasadę, że 1-o liczba godzin nauki religii w klasach nie może być żadną miarą zmniejszona, 2-o że rozporządzenie z dn. 1 marca 1926 r. może być zniesione tylko w porozumieniu z Episkopatem, 3-o że dla gimnazjów zawodowych należy dać po dwie godziny tygodniowo.

Inspektoraty szkolne, powołując się na rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 kwietnia 1935 r. № BP/6248/35 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. № 4 z dn. 10/5 1935 r.), obniżają duchowieństwu parafjalnemu wynagrodzenie za nauczanie religii w szkole z 1 zł. 50 gr. na 1 złoty za każdą odbytą godzinę lekcyjną.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1926 r., zapewniające duszpasterzom po 1.50 zł. za lekcję odbytą i nadto za lekcję *usprawiedliwioną opuszczoną*, nie jest zniesione nawet przez rozporządzenie z dnia 24 stycznia 1934 r. № BP.-2751/34 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. № 1 z r. 1934), albowiem § 17 rozporządzenia tego, znoszący pewne przepisy co do uposażenia nauczycieli, nie zniósł rozporządzenia z dnia 1-go marca 1926 r. jako rozporządzenia, uzgodnionego z Komisją Papieską w wykonaniu Konkordatu.

Przeto co do pism inspektorów szkolnych, obniżających wynagrodzenie za nauczanie religii, ks. ks. duszpasterze *powinni w każdym wypadku złożyć protest piśmienny u inspektora*.

Następnie delegaci Komisji odbyli konferencję z p. Wiceministrem Chylińskim, na której uzgodniono sprawy następujące:

Co do kwalifikacyj ks. ks. prefektów stwierdzono, że na podstawie § 18 ustawy uposażeniowej z kwietnia 1935 r. ks. ks. prefekci szkół powszechnych powinni być wynagradzani, rozpoczynając wedle stopnia IX ustawy jako mający tak kwalifikacje zawodowe, jak i wyższe studja ukończone. Co do wynagrodzenia księży duszpasterzy za nauczanie religii w szkole, p. Wiceminister przyznał, że ustawa uposażeniowa z dnia 24 stycznia 1934 r.

Nr. BP.-2751/34 nie zniosła rozporządzenia Min. W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1926 r.

Delegat Konferencji zaznaczył, że rozporządzenia, jak np. z 1 marca 1926 r., które były uzgodnione z Komisją Papieską, nie mogą być zmienione jednostronnie.

O gimnazjach zawodowych p. Wiceminister wyjaśnił, że dotychczasowe liczby godzin są tylko projektem; jednak co do liceów zawodowych p. Wiceminister oświadczył, że na pierwszym i drugim roku będzie tylko po jednej godzinie religii, a na trzecim roku nie będzie wcale religii. Jednak zdaniem Ks. Ks. Biskupów także na trzecim roku powinna być przynajmniej 1 godzina religii na mocy art. XIII Konkordatu.

Co do Krucjaty Eucharystycznej p. Wiceminister wyraził swoją opinię, że Ministerstwo W. R. i O. P. może przyjąć tylko do wiadomości, że taka lub taka organizacja religijna istnieje. Ks. Ks. Biskupi przychyliłi się w zupełności do tej opinii.

JESZCZE W SPRAWIE PRZYTUŁKU DLA KAPŁANÓW-INWALIDÓW

Zaledwie ukazał się mój artykuł na łamach „Wiadomości Archidiecezjalnych” w powyższej sprawie, jak ze wszystkich stron posypały się głosy Czcigodnych Konfratrów, aprobujące i pochwalające poruszoną przeze mnie myśl. Te głosy są najsilniejszym dowodem, iż omawiana sprawa jest nie tylko aktualna, lecz całkowicie dojrzała. Niektórzy z Konfratrów uważają nawet ją za bardzo pilną i wyrażają życzenie, ażeby przytułek dla Kapłanów-Inwalidów stanął u nas jak najprędzej, chociażby nawet *hic et nunc*¹⁾. Nie zdają chyba jednak sobie sprawy ci „zapaleńcy” z trudności, na jakie powstanie omawianego przytułku napotkać może i w rzeczywistości napotka. Biorąc pod uwagę już to zbiorowe, już to pojedyncze głosy Czcigodnych Konfratrów w omawianej sprawie, jak również Ich życzenia zrealizowania jej w możliwie najkrótszym czasie, uważam za wskazane rzucić tu jeszcze kilka myśli w celu posunięcia choć o krok naprzód żywo obchodzącej nas sprawy.

Przedewszystkiem musimy uzyskać aprobatę, protektorat i opiekę nad tą sprawą naszego Czcinajdostojniejszego Arcypasterza.

¹⁾ Takie życzenie wypowiedział dekanat Brzostowski. Dekanat Sokółski nie bierze sprawy tak gorąco, jednak uważa ją za aktualną i wypowiedział się za potrzebą przytułku jednogłośnie.

Następnie, musimy, jak słusznie onegdaj zauważył Ks. Kanonik Chodyko, Dziekan Białostocki, znaleźć kapłana, któryby tej sprawie całkowicie się poświęcił i ją do zrealizowania doprowadził. Dalej, musimy wynaleźć środki czyli, nazywając rzecz po imieniu, pieniądze na dźwignięcie naszego przytułku i jego utrzymanie. I wreszcie, musimy się wypowiedzieć co do miejsca, gdzie życzylibyśmy mieć nasz przytułek: czy w jakimś większym mieście, czy też w miejscu kuracyjnym.

Znowu upraszam Czcigodnych Konfratrów o zabranie głosu.

Ks. S. Szyroki.

Kuźnica - Grodz.

IV KURS DUSZPASTERSKI **ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ**

w dniach 19, 20 i 21 listopada 1935 roku

pod protektorem J. E. Najprzewielebniejszego

KSIEDZA ARCYBISKUPA - METROPOLITY

**„Nauczanie zasad wiary w świetle ostatnich zarządzeń
Stolicy Apostolskiej i akcja ewangelizacyjna“.**

Dnia 19 listopada

Godz. 12. Otwarcie Kursu. — Ks. Kan. A. Kuleszo.

1. Ref. *Dekret św. Kongr. Soboru o nauczaniu katechizmowym z dnia 12 stycznia 1935 roku.* — Ks. Kan. L. Żebrowski.

Godz. 3. 2. Ref.: *Organizacja dzieła katechizacji w parafji.* — Ks. Dr. I Bobicz.

Godz. 4. 3. Ref.: *Bractwo Nauki Chrześcijańskiej i wykorzystanie jego w kierunku oddziaływania na inowierców.* — X. Kan. K. Lubianiec.

Dyskusja.

Dnia 20 listopada.

Godz. 10. 1. Ref.: *Książka w nauce wiary i uświadczenia religijnego.* — X. Dr. K. Kucharski T. J.

- Godz. 11. 2. Ref.: *Prasa codzienna i jej kolportaż na parafji.* — X. Dr. K. Kucharski.
- Godz. 3. 3. Ref.: *Biblioteka i czytelnia parafjalna.* — X. Dziekan I. Cyraski.
- Godz. 4. 4. Ref.: *Misje ludowe w pracy duszpasterskiej.* — X. Superjor Jan Rzymelka, C. M.
Dyskusja.
- Godz. 8. Koncert chóru „ECHO” w sali gimn. im. Króla Zygmunta - Augusta.

Dnia 21 listopada.

- Godz. 10. 1. Ref.: *Duszpasterz i misje zewnętrzne.* — X. Superjor J. Rzymelka C. M.
- Godz. 11. 2. Ref.: *Organizacja kursów religijnych, dni i zjazdów katechetycznych.* — X. Prof. Dr. M. Sopoćko.
- Godz. 3. 3. Ref. *Widowiska, film i radjo w nauce wiary i uświadomieniu religijnem.* — X. Dziekan I. Cyraski.
Dyskusja i zamknięcie Kursu.

Przewidziany jest udział J. E. Księdza Ignacego Krauzego, Prefekta Apostolskiego samodzielnej prowincji polskiej Shuntehfou w prowincji politycznej Hopen w Chinach.

Wykłady będą się odbywały w sali Stowarzyszenia Misyj Wewnętrznych ul. Św. Anny 13.

UWAGI: 1. Opłata za udział w Kursie 5 zł.

2. Mieszkania: u OO. Karmelitów (Ostrobramska 12, tel. 16-60) dla 40 księży (za opłatą od 2 do 3 zł. za dobę), w pensjonacie p. Cywińskiej (Mickiewicza 19), w hoteliku seminaryjnym i w hotelu Georges'a (ul. Mickiewicza 20).

3. Posilek: Jadłodajnia przy ul. Biskupa Bandurskiego 11 — obiady od 1 zł. do 1 zł. 50 gr., jadłodajnia przy ul. Mostowej 10, od 70 gr. do 1 zł. 30 gr.

Kurs Duszpasterski został przesunięty z dn. 12, 13 i 14 listopada na dn. 19, 20 i 21 listopada 1935 r.

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU KAPŁANÓW „UNITAS” ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ.

Dnia 22 listopada r. b. o godz. 10 w sali Misyj Wewnętrznych (Wilno, ul. św. Anny 13) odbędzie się, bez względu na liczbę przybyłych, doroczne walne Zgromadzenie członków Związku Kapłanów „Unitas” archid. Wileńskiej pod wezw. bł. Andrzeja Boboli M. z nast. porządkiem dziennym: 1. Zagajenie i wybór prezydium. 2. Sprawozdanie z działalności. 3. Sprawozdanie kasowe. 4. Protokół Komisji Rewizyjnej. 5. Dyskusja nad sprawozdaniem i wnioskami Zarządu. 6. Wolne wnioski. — Osobnych zawiadomień nie będzie się rozsyłało.

Zarząd.

ODEZWA POLSKIEJ MACIERZY SZKOLNEJ.

POLSKA MACIERZ SZKOLNA Z. W.

Zarząd Centralny w Wilnie, ul. Wileńska 23. Tel. 21-85.

Wilno, w październiku 1935 r.

Do Przewielebnego Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej.

Wobec konieczności przedłożenia w najkrótszym czasie Zarządowi Głównemu P. M. S. w Warszawie i Komitetowi Wykonawczemu w Wilnie dokładnego sprawozdania z wyników zbiórki na Dar Narodowy 3-go Maja, Zarząd Centralny Polskiej Macierzy Szkolnej Z. W. uprzejmie prosi o przesłanie zebranej kwoty wraz z listą ofiar.

Za trudy poniesione w zbiorce i za złożoną ofiarę składamy serdeczne podziękowanie w imieniu własnem, rodziców i uczącej się dziatwy.

Przy tej sposobności Zarząd Centralny P. M. S. Z. W. w Wilnie podaje, że z projektowanych w bieżącym roku szkolnym 50 szkół, uruchomił narazie 22 szkoły. Otwarcie dalszych uzależnione jest od napływu funduszków.

Łączymy wyrazy wysokiego poważania

M. Ambros
Sekretarz.

St. Węstawski
Prezes.

DZIESIĄTY KURS ALKOHOLOGJI

Państwowa Szkoła Higieny z inicjatywy Departamentu Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej w porozumieniu z Towar-

rzystwem „Trzeźwość” organizuje w dniach od 2 do 7. XII. b. r. włącznie X-ty Kurs Alkoholologii p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie”.

Kurs jest bezpłatny—wpisowe wynosi 4 zł. Wykłady odbywać się będą codziennie w godzinach od 9—1 i od 16—19 w gmachu Państwowej Szkoły Higieny. Wszelkich wyjaśnień udziela i przyjmuje zgłoszenia (do dn. 2. XII. b. r.) Sekretariat Kursu—Państwowa Szkoła Higieny — Warszawa, Chocimska 24.

Z ŻYCIA ARCHIDIECEZJI.

Uroczystości ku czci Chrystusa Króla. — W archidiecezji Wileńskiej doroczne święto Chrystusa Króla wypadło niezwykle poważnie i uroczyście. W Wilnie J. E. Ks. Arcybiskup-Metropolita odprawił uroczystą Mszę św. w kościele św. Jana. W nabożeństwie wzięli udział przedstawiciele władz oraz liczne organizacje społeczne ze sztandarami. Ponadto we wszystkich kościołach m. Wilna zostały odprawione uroczyste nabożeństwa, po nabożeństwach zaś odbyły się obchody i akademje dla najszerzych warstw ludności. Tematem przemówień było zagadnienie rodziny katolickiej.

Równie uroczyście obchodzono święto Chrystusa Króla na prowincji. We wszystkich miejscowościach odbyły się uroczyste obchody, zakończone akademjami, na których omawiano temat tegorocznego święta.

Poświęcenie pomnika Chrystusa Króla w Ejszyszkach.—Dnia 27 października w dniu św. Chrystusa Króla staraniem społeczeństwa katolickiego parafii Ejszyskiej, przy wydatnej pomocy miejscowego ks. dziekana Bolesława Moczulskiego został wzniesiony z miejscowego kamienia-granitu pomnik ku czci

Chrystusa Króla. Pomnik wysokości 6 m. stanął na placu przy wjeździe do m. Ejszyszek na miejscu, gdzie przed setkami lat miał stać kościół i gdzie w pierwszych latach po przyjęciu chrztu św. przez Litwę, jak twierdzą legendy, ksiązę litewski zewolił pewnemu zakonnikowi za gorliwą pracę w szerzeniu wiary chrześcijańskiej na wybudowanie swej ubogiej siedziby.

Poświęcenia pomnika dokonał ks. kan. Karol Lubianiec. Mimo iż pogoda niezbyt sprzyjała uroczystościom, do 5000 wiernych z bliższych i dalszych okolic (byli i tacy, którzy przyszli 30 km. pieszo) przybyło na uroczystość. Po poświęceniu pomnika staraniem organizacyj Akcji Katolickiej odbyła się na miejscowym ementarzu akademja ku czci Chrystusa Króla. Na program akademji złożyły się słowo wstępne prezesa P. A. K., referat druha z Kat. Stow. Młodzieży oraz występy działwy szkolnej.

Doroczne nabożeństwo w Ostrej Bramie. — Doroczne nabożeństwo Opieki Matki Boskiej w Ostrej Bramie w Wilnie rozpoczęło się dnia 9 listopada b. r. o g. 17-ej i będzie trwało do dnia 17 b. m. włącznie.

STOLICA APOSTOLSKA.

Uporczywe pogłoski o konsystorzu papieskim. — Ojciec św.

udzielił dłuższej prywatnej audjencji Mgr. Rossi, sekretarzowi Kongregacji

Konsystorjalnej. W związku z tem wzmogły się jeszcze kolportowane przez prasę rzymską pogłoski, że w najbliższym czasie ma być zwołany konsystorz papieski.

Z komisji studjów nad rewizją Wulgaty. — Opatem słynnego opactwa św. Hieronima, utworzonego przez Ojca św. w 1933 roku w celu prowadzenia studjów nad rewizją Wulgaty (tekstu łacińskiego Pisma św.), mianowany został o. Piotr Salmon, benedyktyn. Jest on następcą pierwszego zwierzchnika tego opactwa, o. Quentin, benedyktyna, wybitnego uczonego i sekretarza sekcji historycznej Kongregacji Obrzędów.

50-ta rocznica wiekopomnej encykliki o ustroju państwa. — Dnia 1-go listopada b. r. przypada 50-ta rocznica wydania przez Papieża Leona XIII-go wiekopomnej encykliki „Immortale Dei“, obrazującej właściwe ujęcie ustroju państwowego z punktu widzenia doktryny katolickiej. Swoje głębokie wywody o ustroju państwa Leon XIII oparł na nauce św. Tomasza z Akwinu.

Uzupełnieniem encykliki „Immortale Dei“ były encykliki wydane w

latach następnych, a więc: „Libertas praestantissimum“ z r. 1888 (o wolności obywatelskiej), „Sapientiae christianae“ z r. 1890 (o obowiązkach obywatelskich) i „Graves de communi“ z r. 1901 (o chrześcijańskim pojęciu demokracji).

Młodzież na audjencji u Ojca św.

— W ubiegłą niedzielę t. j. 3.XI. Ojciec św. udzielił audjencji dwóm tysiącom młodzieży katolickiej, rozdzielając wśród niej nagrody, uzyskane w konkursie wiadomości religijnych, następnego zaś dnia przedstawicielom młodzieży, odbywającej w Rzymie kurs przygotowania duchowego pod kierownictwem arcybiskupa Pizzardo. W obu okazjach Papież, wyrażając radość ze złożonych Mu, odpowiedzin, przypomniał charakter, istotę i cel Akcji Katolickiej, ciesząc się z jej postępów i owoców we wszystkich krajach. Prezes centrali związków włoskiej młodzieży katolickiej dr. Luigi Gedda wygłosił przemówienie, w którym m. in. zaznaczył, że sprawiedliwość i prawda nie mają siedziby swej nad jeziorem genewskim, lecz nad brzegami Tybru.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ. W KRAJU

Otwarcie roku akademickiego w Uniwersytecie Lubelskim. — Kat. Uniwersytet Lubelski rozpoczął 17-ty rok swego istnienia. Obszerne sprawozdanie, charakteryzujące pracę naukową, wychowawczą oraz stosunki w Alma Mater, złożył J. M. Ksiądz Rektor Antoni Szymański. Sprawozdaniu z ciekawością przysłuchiwali się obecni na sali J. E. Ks. Biskup M. Fulman, przedstawiciele władz państwowych, wojska, sądownictwa, samorządu oraz miejscowej inteligencji.

Uniwersytet w zeszłym roku liczył

934 studentów. Obecny rok jeszcze spisu dokładnego nie ma, lecz przewiduje się większą ilość słuchaczy niżeli w roku ubiegłym.

Otwarcie roku odbyło się w nowej pięknej sali, która została wykończona dzięki pomocy J. E. Ks. Biskupa Marjana Fulmana.

Wielki Zjazd Katolicki w Warszawie. — Z polecenia J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego, Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w Warszawie rozpoczął prace przygotowawcze do wielkiego Zjazdu Katolickiego, który odbędzie się w

dniach 19, 20 i 21 czerwca 1936 roku w Warszawie. Zjazd, w którym wezmą udział wszystkie stowarzyszenia Akcji Katolickiej i organizacje katolickie z całej archidiecezji Warszawskiej, odbędzie się pod hasłem „Katolickie zasady wychowania”. Obrady zjazdu skupią się przy Domu Katolickim im. Papieża Piusa XI, którego budowa przy ul. Nowogródzkiej jest już na ukończeniu.

Równocześnie odbędzie się w Warszawie I-szy zlot młodzieży katolickiej, w którym wezmą udział umundurowane oddziały parafjalne Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Męskiej i Młodzieży Żeńskiej.

Zjazd katolicki i zlot młodzieży będą potężną manifestacją przywiązania najszerszych sfer społeczeństwa do Kościoła Katolickiego. W Warszawie podobny kongres odbył się przed dziesięciu laty. Zapowiedziany Zjazd niewątpliwie ściągnie do Warszawy wielką liczbę uczestników i gości nie tylko z archidiecezji Warszawskiej, ale i z całej Polski.

Podczas zjazdu odbędą się również uroczystości w związku z pięćdziesiątą rocznicą święceń kapłańskich J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego.

Wznowienie czasopisma „Na Wyżyny”. — Po kilkumiesięcznej przerwie ukazało się znów czasopismo „Na Wyżyny” jako organ Katolickiego Związku Mężów w Polsce, w skład którego wchodzi diecezjalne Katolickie Stowarzyszenia Mężów.

Na treść numeru 1-go składają się artykuły następujące: „Akcja Katolicka Mężczyzn w Polsce — rzut oka na dotychczasową działalność”, „Nasze zadania” — artykuł programowy i „My a młodzież”, „Posiedzenie kierownictwa oddziału” z cyklu „Jak pracować w kierownictwie”, wreszcie przegląd działalności stowarzyszeń, artykuł aktualny na temat nauki

religii w szkole, kwadrans religijny oraz przegląd piśmiennictwa i książek.

Życzyby należało, aby to tak potrzebne pismo, wypełniające lukę w katolickim piśmiennictwie organizacyjnym, znalazło jak najgorętsze poparcie w stowarzyszeniach Akcji Katolickiej.

Cena egzemplarza, dużego formatu o 16 stronicach, wynosi 20 gr. Prenumerata roczna 2 zł. Adres redakcji i administracji: Warszawa, Senatorska 31, tel. 526-70.

ZAGRANICĄ.

Kursy teologii dla świeckich. — Tygodnik katolicki „America” w jednym ze swych ostatnich zeszytów, w artykule piórą o Callum’a, T. J. porusza sprawę nauczania zasad teologii osób świeckich. „Každy katolik świecki — pisze o. Callum — powinien znać teologję. Już katechizm szkolny jest dziełem teologicznem i to pierwszorzędnem, dzięki któremu każde ośmioletnie dziecko może być prowadzone na drogę badań teologicznych. Wiadomości z dziedziny teologii, poznane za pośrednictwem katechizmu, winni dorośli katolicy następnie pogłębiać i rozszerzać. Niestety, rzadko kiedy katolicy rozumieją swoje obowiązki w tym względzie”.

Następnie pisze „America” o świetnych rezultatach, osiągniętych przez o. Caragnani T. J. na „Teologicznych kursach dla świeckich” przy uniwersytecie Gregorianum w Rzymie. Kursy te, powstałe przed 17-ma laty, cieszą się wielką frekwencją. Liczba uczęszczających (dopuszczeni są wyłącznie mężczyźni i to tylko świeccy), podniosła się z 300 do 600, a następnie do 1000. Odbywają się kursy co roku w czasie od listopada do maja. Biorą w nich udział mężczyźni wszelkich warstw społecznych bez różnicy. Oto nie-

które zagadnienia, omawiane na kursach w ciągu roku 1934/35: Co to jest wiara; Rozsądek i wiara; Wola i wiara; Łaska i wiara; Wiedza i wiara; Powrót do wiary; Nauczanie religii a wiara; Bóstwo Chrystusa; Kościół a wiara. Na zakończenie kursów o. Caragnani wygłosił naukę, w której poruszył piękny temat: Radosna wiara.

Niezależnie od stale wzrastającej liczby zgłaszających się uczniów, o znaczeniu i rozwoju kursów świadczą zainteresowanie nimi w kołach watykańskich. Ojciec św. niejednokrotnie wyrażał zadowolenie z wyników tych prac, zaś na zlecenie papieskie kardynał Marchetti-Selvagiani, Wikariusz Rzymu, co roku osobiście otwiera kursy.

Heroldowie rasyzmu i „religji krwi”. — Wielkie wrażenie w kołach europejskich uczonych wywołała rozprawa profesora Karola Sarolea p.t. „The Religion of Blood” (Religia krwi, Analiza niemieckiego rasizmu i neopogaństwa). Rozprawa ta, zamieszczona w październikowym numerze miesięcznika londyńskiego „The Contemporary Review”, podaje charakterystyczne szczegóły o pochodzeniu ideologii hitleryzmu.

Okazuje się, że oprócz samego Führera, który, jak wiadomo, jest z pochodzenia Austriakiem — podwaliny ideologii neopogańskiej zostały stworzone przez czterech myślicieli, osiadłych w Niemczech, ale cudzoziemskiego pochodzenia. Są to: orjentalista niemiecki La Garde, z pochodzenia Francuz, Chamberlain z pochodzenia Anglik, Fr. Nietzsche, który sam o sobie pisał, że pochodzi z rodziny polskiej, oraz Alfred Rosenberg, były poddany rosyjski, z pochodzenia Kurlandczyk. Tych czterech ludzi podważa symbol krzyża i naukę Chrystusa, każdy inaczej. A więc:

Paweł Antoni Lagarde, emigrant

francuski, profesor języków wschodnich w Getyndze, uważany być może za ojca duchowego obecnego neopogaństwa. Jego to cytuje często Alfred Rosenberg, obecny propagator hitleryzmu. Lagarde zajmował się symboliką starożytnych kultów religijnych i starał się wykazać, że judaizm spaczył chrześcijaństwo. W swej pracy „Geschichte des Pentateuch” dowodzi, że jedynym środkiem do oczyszczenia pojęć religijnych od rozkładowego wpływu semickiego — jest dla narodów rasy nordyckiej powrót do mitologii starogermańskiej.

Drugim inspiratorem ideologii rasizmu jest Houston Stewart Chamberlain, syn admirała angielskiego, który osiedlił się w Niemczech i pisał komentarze do muzyki Wagnera, widząc w jej pierwiastkach mistycznych i mitologicznych źródła odrodzenia pan-germanizmu. Chamberlain, przeprowadzając analizę starogermańskich mitów, dowodził, że zawierają one w symbolach ujęte największe tajemnice natury i że mogą śmiało zastąpić dogmaty chrześcijańskie, które „osłabiają ducha rasy nordyckiej”. Idee te zamieścił Chamberlain w swem po niemiecku napisanem dwutomowym dziele p. t. „Die Grundlagen des XIX Jahrhunderts” (Podwaliny XIX wieku).

Trzeci prorok niemieckiego neopogaństwa, Fryderyk Nietzsche ze swą nienawiścią do chrystjanizmu i apoteozą „nadczłowieka” uważa miłość, współczucie, litość i inne cnoty chrześcijańskie za oznaki „zgrzybiałości rasowej”. Wywarł on olbrzymi wpływ na umysłowość niemiecką, a nauka jego wydaje dopiero teraz owoce: wszyscy bowiem propagatorzy neopogaństwa na czele z Rosenbergiem uważają Nietzschego za swego mistrza. Otóż i on nie był pochodzenia niemieckiego. Sam o sobie mówi w swej autobiografii p. t. „Ecce

Homo", „A przecież przodkowie moi byli szlachtą polską" (por. „Ecce Homo" str. 12).

Wreszcie obecny propagator główny neopogaństwa, Alfred Rosenberg, autor sławetnego „Mitu XX Wieku", zwany „niemieckim antychrystem" za swą pogardę do dogmatów chrześcijańskich i uwielbienie dla siły i kultu krwi rasowej, ostry, cięty i zdolny w polemice, ale umysł powierzchniwy. Okazuje się, że i on nie jest rodowitym Niemcem, lecz z pochodzenia Kurlandczyk i w dodatku był rosyjski poddany.

Widzimy więc, że jakby ironja losu sprawia, że inspiratorami „rasowej rdzennej niemieckości" są cudzoziemcy, którzy z krwią germańską albo luźno związani, albo wcale związku nie mają.

Pozatem, zestawiając te fakty, możemy przyjść do wniosku, jak wielką jest odpowiedzialność uczonych. W ich pracy odbywa się nieraz założenie fundamentu do przyszłych przewrotów społecznych. Nietylko wynalazcy gazów trujących, ale i fałszywi prorocy-filozofowie są burzycielami świata.

„Misjonarze" bezbożnictwa.

Gazety angielskie podają wiadomość, że w Rosji sowieckiej zorganizowano ostatnio specjalny oddział „misjonarzy bezbożnictwa", których zadaniem będzie bardziej niż dotychczas bezwzględne uwolnienie ludu rosyjskiego od „przesądów religijnych". Przy pomocy tych „misjonarzy" bezbożnicy sowieccy mają nadzieję jeszcze przed końcem roku bieżącego osiągnąć cyfrę 13 milionów „zdecydowanych" bezbożników i w ciągu 1936 r. powiększyć ją do 22 milionów. Dla wykształcenia odpowiedniego zastępu tych „misjonarzy" założono w Moskwie specjalne seminarjum. Pewna liczba wychowanków tego seminarjum przeznaczona zostanie do pracy poza

granicami Sowietów. Wiadomość tę jednocześnie podały niektóre pisma francuskie, co zdaje się potwierdzać ścisłość angielskiej informacji.

Zakulisowa walka masonerji światowej.—Nadchodzą rewelacyjne wiadomości o zakulisowej walce, jaką toczą ze sobą dwa odłamy masonerji światowej: Wielki Wschód Francuski i Łoże Rytu Szkockiego. Korespondent „Journal des Debats" donosi ze Stambułu, że 13 października r. b. wyszedł dekret rządu tureckiego, mocą którego nastąpiło rozwiązanie wszystkich organizacji masońskich, a majątek ich uległ konfiskacie i stał się własnością państwa. Min. Spraw Wewnętrznych wydało w tej sprawie okólnik do poszczególnych gubernatorów, zwierzchników prowincyj w Turcji, zabraniając na przyszłość wszelkich zgromadzeń łóż, należących do „Wielkiego Wschodu Ottomańskiego".

Przy tej okazji zaczynają wychodzić na jaw zakulisowe sprawy masonerji. Okazuje się, że nastąpiły pewne przesunięcia w ugrupowaniu światowych sił masonerji, spowodowane walką „Wielkiego Wschodu" francuskiego z łozami „Rytu Szkockiego". Są to dwa olbrzymie odłamy światowej masonerji, staczające ze sobą dziś ukryty bój na arenie społecznej i politycznej.

Dotychczas masoneria w Turcji pozostawała pod przemożnym wpływem „Wielkiego Wschodu". Ciekawym jest udział Polaków w dziejach tej organizacji, gdyż „Wschód Polski" już w r. 1784 założył w Turcji łóż p. n. „Jutrzenka Carogrodu". Od r. 1867 działał tam związek „Młodej Turcji", mający na celu emancypację Turków z więzów Koranu i ograniczenie władzy sułtana. Związek ten doprowadził do abdykacji sułtana Abdul Hamida w r. 1909. W ruchu „młodo-tureckim" decydującą zakuli-

sową rolę odgrywali żydzi. Na czele Komitetu młodo-tureckiego w Salonice stał żyd włoski Emanuel Sarasso. Jednym z głównych celów masonerii w Turcji było przeciwdziałanie misjom katolickim na Wschodzie, poza tem propagowano ideę nowożytnego „panislanizmu“.

Od czasu jednak zajęcia Tripolitacji przez Włochy loże angielskie wypowiedziały walkę „Wielkiemu Wschodowi Ottomańskiemu“, doprowadzając do tego, że rząd obecny w Turcji, pozostający całkowicie pod wpływem Anglii, nakazał rozwiązanie związków masońskich. Poza obecną wojną w Abisynji odbywa się ta sama gra interesów masonerii światowej na terenie Ligi Narodów. To rozdwojenie i współzawodnictwo masonerii światowej doprowadzi ją kiedyś do powszechnego zamętu i może się sprawdzić proroctwo św. Alfonsa Liguori'ego: „Sekta ta stanie się kiedyś zgubą nie Kościoła ale państw“.

Katolicy angielscy wobec wyborów. — Arcybiskup Liverpoolu, Mgr. Dr. Downey oświadczył niedawno na jubileuszowym posiedzeniu liverpoolskiego bractwa Żywego Różańca, że hierarchja katolicka Anglii postanowiła w związku ze zbliżającymi się wyborami do Izby Niższej rozesłać do wszystkich kandydatów kwestjonariusze w sprawie szkół katolickich. Kwestjonariusze te zawierają jedno tylko pytanie: Czy jest pan za udzielaniem subwencji na budowę szkół niepaństwowych, aby

umożliwić im zadośćuczynienie wzmożonym wymaganiom ministerstwa oświaty co do reorganizacji nowych szkół i możliwego podniesienia lat, przymusu szkolnego? Odpowiedzi mają być odczytywane z ambon, aby ułatwić katolikom wybór takich kandydatów, których obecność w parlamencie gwarantować będzie zwycięstwo katolickiego stanowiska w sprawie szkolnictwa. Na kandydatów, odpowiadających na pytanie episkopatu negatywnie, katolicy, zdaniem arcybiskupa Downeya, głosować nie powinni.

Henryk Bergson o filozofji św.

Tomasza. — Znany współczesny filozof francuski Henryk Bergson w listach swoich do o. Gorce, profesora Instytutu Katolickiego w Tuluzie, niejednokrotnie daje wyraz podziwu dla filozofji św. Tomasza. W liście z dnia 21 czerwca 1934 r. czytamy: „Za każdym razem, gdy z nią (t. j. filozofją św. Tomasza) się stykam, wydaje mi się, że jest ona czemś bardziej żywotnem i bliższem nam, niż się to zwykle wydaje“. Jeszcze wyraźniej stosunek swój do tomizmu podkreśla Bergson w liście z dnia 16 sierpnia rb., gdzie pisze dosłownie: „Znam filozofję św. Tomasza w całości, niestety, nie dość dokładnie, aby móc się wypowiedzieć, jak dalece mój bieg myśli jest jej dalszym ciągiem. Prawdą jest jednak, że im bardziej musiałem zagłębiać się w tę lub inną część tej filozofji, tem częściej stawałem wobec idei, których istotę przyjmować mogłem“.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.